

Sygn. akt I Ca 489/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2022 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Elżbieta Zalewska – Statuch

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2022 roku w Sieradzu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa D. K. (1) i R. K. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa – (...) Zarządowi (...) w B.

o odszkodowanie

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Łasku

z dnia 27 września 2022 roku, sygn. akt I C 404/20

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1, 2, 4, 5 w ten sposób, że:

a/ punktowi 1 nadaje brzmienie: „zasądza od pozwanego Skarbu Państwa - (...) Zarządu (...) w B. na rzecz powódki D. K. (1) kwotę 60533 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi: od kwoty 60000 zł (sześćdziesiąt tysięcy złotych) od dnia 6 grudnia 2018 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 533 zł (pięćset trzydzieści trzy złote) od dnia 6 września 2022 roku do dnia zapłaty”;

b/ punktowi 4 nadaje brzmienie: „zasądza od pozwanego Skarbu Państwa - (...) Zarządu (...) w B. w na rzecz powoda R. K. (1) kwotę 30267 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwoty 30000 zł (trzydzieści tysięcy złotych) od dnia 6 grudnia 2018 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 267 zł (dwieście sześćdziesiąt siedem złotych) od dnia 6 września 2022 roku do dnia zapłaty”;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanego Skarbu Państwa - (...) Zarządu (...)

w B. w na rzecz powodów D. K. (1) i R. K. (1) 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego

w postępowaniu apelacyjnym z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia wyroku stronie pozwanej do dnia zapłaty.

Sygn. akt I Ca 489/22

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy Łasku w sprawie z powództw D. K. (1), R. K. (1) przeciwko Skarbowi Państwa – (...) Zarządowi (...)

w B. o odszkodowanie, zasądził od pozwanego na rzecz powoda D. K. (1) kwotę 60533 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 6 grudnia 2018 r.

do dnia zapłaty (pkt 1), w pozostałym zakresie oddała powództwo D. K. (1) (pkt 2), zasądził od pozwanego na rzecz powoda D. K. (1) kwotę 2911,33 zł zwrotu kosztów procesu z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty (pkt 3), zasądził od pozwanego na rzecz powoda R. K. (1) kwotę 30267 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 6 grudnia 2018 r.

do dnia zapłaty (pkt 4), w pozostałym zakresie oddała powództwo R. K. (1) (pkt 5), zasądził od pozwanego na rzecz powoda R. K. (1) kwotę 1994,67 zł zwrotu kosztów procesu z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty (pkt 6), obciążył i nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Łasku kwotę 7104,79 zł tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych od uwzględnionej części powództwa (pkt 7).

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia i wnioski, których istotne elementy przedstawiają się następująco:

D. K. (1) jest właścicielką działki nr (...) w G. w 2/3 części a R. K. (1) w 1/3 części. Nieruchomość położona jest w strefie A obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Ł. utworzonego na mocy uchwały XXIX/379/16 Sejmiku Województwa (...) z dnia 25 października 2016 r. Koszt zapewnienia klimatu akustycznego budynku to 51600 zł. Spadek wartości ww. nieruchomości w związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania wynosi 39200 zł.

Sąd uznał powództwo za zasadne w oparciu o art. 129 ust 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska.

Sąd wywiódł, iż w art. 129 - 136 ustawy ustawodawca uregulował samodzielne podstawy odpowiedzialności odszkodowawczej związanej z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości oraz z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania, opierając się na założeniu, że ryzyko szkód związanych z działalnością uciążliwą dla otoczenia powinien ponosić podmiot, który tę działalność podejmuje dla własnej korzyści.

Wskazano ponadto, że zgodnie z art. 136 ust 3 w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków szkodą, o której mowa w art. 129 ust. 2, są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie.

Bezspornym dla sądu było, że zabudowana nieruchomość strony powodowej znajduje się w strefie A obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Ł. utworzonego uchwałą nr XXIX/379/16 Sejmiku Województwa (...) z 25 października 2016 r. Przedmiotowa uchwała w podstrefie A wprowadza szereg zakazów i nakazów (§ 9 i § 10 uchwały).

Sąd stwierdził, że zakres prac koniecznych do zapewnienia odpowiedniego klimatu akustycznego i ich koszt wynika z opinii biegłego, podobnie jak spadek wartości nieruchomości. Jest to odpowiednio 51600 zł i 39200 zł. Łącznie to 90800 zł. Kwotę tą zasądzono na rzecz powodów stosownie do posiadanych udziałów, tj. 60533 zł dla D. K. (2) (2/3) i 30267 zł dla R. K. (1) (1/3).

Odnosnie odsetek, sąd zauważył, że świadczenie będące przedmiotem niniejszej sprawy jest świadczeniem bezterminowym, a zatem termin jego spełnienia nie jest oznaczony i nie wynika również z właściwości zobowiązania. W takim przypadku art. 455 k.c. przewiduje, że takie świadczenie winno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. W tym przypadku termin zapłaty określono na 2 dni. Wezwanie wpłynęło

3 grudnia 2018 r. Odsetki należą się od 6 grudnia 2018 r. Powództwo podlegało oddaleniu gdy chodzi o datę początkową odsetek.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c., ustalając je osobno dla powodów. Przyjęto wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 3600 zł rozdzielone następnie pomiędzy powodów stosownie do udziałów (2411,33 zł dla D. K. (1), 1205,67 zł dla R. K. (1)).

O kosztach sądowych orzeczono na podstawie art. 83 ust. 2 w związku z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych zasądzać od pozwanego zwrot kosztów opinii biegłego.

Apelację od ww. orzeczenia wywiódł pozwany, zaskarżając je w całości, zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 129 ust. 2 w zw. art. 135 ust. 3a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska poprzez błędną wykładnię, polegającą na nieprawidłowym przyjęciu, że stronie powodowej przysługuje od pozwanego odszkodowanie na podstawie samego przepisu art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska w związku z samym utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania, podczas gdy przedmiotowe odszkodowanie przysługiwałoby powodom wyłącznie gdyby z postanowień Uchwały nr XXIX/379/16 Sejmiku Województwa (...) z dnia 25 października 2016 roku w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Ł. lub innego aktu prawnego wynikały jakiegokolwiek ograniczenia, zakazy lub nakazy dla nieruchomości strony powodowej.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości; zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego kosztów postępowania za I instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych oraz zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych.

Ewentualnie, z daleko idącej ostrożności, w sytuacji nieuwzględnienia ww. wniosku apelacji, pozwany zaskarżył wyrok w części, tj.: pkt. 1 wyroku w zakresie zasądzenia od pozwanego na rzecz powódki D. K. (1) odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 60533 zł od dnia 6 grudnia 2018 roku do dnia zapłaty, zarzucając mu naruszenie przepisów materialnoprawnych, a mianowicie: art. 455 k.c. w związku z art. 481 § 1 k.c. polegające na zasądzeniu odsetek ustawowych za opóźnienie od daty wynikającej z przedsądowego wezwania do zapłaty, w sytuacji gdy wezwanie niniejsze nie zawierało konkretnego sprecyzowania, czy też uzasadnienia, w jaki sposób kwota z wezwania została wyliczona, a sprecyzowanie roszczenia strony powodowej nastąpiło dopiero na etapie postępowania sądowego, w momencie sporządzenia i doręczenia do pozwanego opinii biegłego; pkt. 4 wyroku w zakresie zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda R. K. (1) odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 30267 zł od dnia 6 grudnia 2018 roku do dnia zapłaty, zarzucając mu naruszenie przepisów materialnoprawnych, a mianowicie art. 455 k.c. w związku z art. 481 § 1 k.c. polegające na zasądzeniu odsetek ustawowych za opóźnienie od daty wynikającej z przedsądowego wezwania do zapłaty, w sytuacji gdy wezwanie niniejsze nie zawierało konkretnego sprecyzowania, czy też uzasadnienia, w jaki sposób kwota z wezwania została wyliczona, a sprecyzowanie roszczenia strony powodowej nastąpiło dopiero na etapie postępowania sądowego, w momencie sporządzenia i doręczenia do pozwanego opinii biegłego.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i orzeczenie co do istoty sprawy, poprzez ustalenie, iż powódce D. K. (1) przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 60533 zł, które powinny być liczone od kwoty 10000 zł od dnia 8 sierpnia 2022 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 50533 zł od dnia 5 września 2022 roku do dnia zapłaty; zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i orzeczenie co do istoty sprawy, poprzez ustalenie,

iż powodowi R. K. (1) przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 30267 zł, które powinny być liczone od kwoty 5000 zł od dnia 8 sierpnia 2022 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 25267 zł od dnia 5 września 2022 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powodowie wnieśli o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz strony powodowej kosztów postępowania apelacyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego w II instancji, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie co do zasady jedynie w zakresie ustalenia płatności odsetek od zasądzonych na rzecz każdego z powodów świadczeń odszkodowawczych, natomiast w pozostałym zakresie podlega oddaleniu.

Wskazać należy, iż apelujący nie kwestionował poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, a zatem były one wiążące dla sądu drugiej instancji.

W odniesieniu do zarzutów materialnoprawnych Sąd Okręgowy nie podzielił poglądu i wniosków prawnych apelującego opartych na argumentacji zawartej w przywołanej w apelacji uchwale Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2022 roku o sygn. akt III CZP 80/22, czy też III CZP 81/22.

W ocenie Sądu Okręgowego powyższe uchwały są odpowiedzią na podjętą w piśmiennictwie prawniczym krytykę dominującego od lat w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowiska zgodnie z którym już samo utworzenie obszaru ograniczonego użytkowania powoduje obniżenie wartości nieruchomości, a tym samym szkodę podlegającą naprawieniu na podstawie art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 2007 r. - Prawo ochrony środowiska, tekst jedn.: Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm. (tak Sąd Najwyższy m.in. w wyrokach z dnia 25 lutego 2009 r., II CSK 546/08; w postanowieniu z dnia 24 lutego 2010 r., III CZP 128/09; w wyrokach z dnia 6 maja 2010 r., II CSK 602/0; z dnia 25 maja 2012 r., I CSK 509/11; z dnia 21 sierpnia 2013 r., II CSK 578/12; z dnia 24 listopada 2016 r., II CSK 113/16; z dnia 15 grudnia 2016 r., II CSK 151/16, a w nowszym orzecznictwie – w wyrokach z dnia 30 kwietnia 2021 r., I (...) 65/21 i z dnia 20 maja 2021 r., (...) 85/21).

W przywołanych orzeczeniach utożsamiono wprowadzenie ograniczeń w sposobie korzystania z nieruchomości z samym faktem utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania, ponieważ już z tej przyczyny dochodzi do zawężenia granic własności, którego skutkiem jest konieczność znoszenia przez właściciela nieruchomości, np. dopuszczalnych na tym obszarze emisji, w tym zwłaszcza hałasu związanego z usytuowaniem lotniska, co zawsze powoduje obniżenie wartości rynkowej nieruchomości.

Krytycy takiego stanowiska Sądu Najwyższego wskazywali, że art. 129 ust. 2 tejże ustawy w swoisty sposób określa zakres obowiązku odszkodowawczego. Argumentowano, że szkoda, o jakiej w tym przepisie mowa, ma charakter szkody legalnej, zatem przepis przewidujący jej kompensatę, jako przepis o wyjątkowym charakterze, nie powinien podlegać wykładni rozszerzającej.

Regulacja tego przepisu nie dotyczy więc samego faktu utworzenie obszaru ograniczonego użytkowania, ale wprowadzenia konkretnych ograniczeń w sposobie korzystania z nieruchomości.

W przywołanej przez apelującego uchwale III CZP 80/22 i III CZP 81/22 Sąd Najwyższy przychylił się do takiego wąskiego rozumienia szkody i uznał powinność dokonywania ścisłej wykładni przepisu art. 129 ust. 2, argumentując, iż legalne działania władzy publicznej polegające na ustanowieniu obszaru ograniczonego użytkowania nie są bezprawne, a szkody, jakie wynikają z takiego działania są „szkodami legalnymi”, dlatego też ewentualne legalne szkody nie podlegają pełnej kompensacie i nie ma

tu zastosowania - wywodzona z art. 77 Konstytucji zasada pełnego odszkodowania, w przeciwieństwie do szkód wywołanych działaniem bezprawnym.

W uzasadnieniu tych uchwał wskazano również, że własność nie jest prawem absolutnym i podobnie jak inne prawa podmiotowe może podlegać ograniczeniom określonym w aktach prawnych, w których przewiduje się zazwyczaj zakres odpowiedzialności za szkody oraz podmiot zobowiązany do zapłaty odszkodowania, przy czym odpowiedzialność takiego podmiotu (np. lotniska), nie jest odpowiedzialnością „sprawczą”, skoro nie jego działalność jest źródłem szkody.

Skoro zatem zakres kompensowania skutków wynikających z utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania został szczegółowo określony w ustawie - Prawo ochrony środowiska, która wprowadziła odrębny reżim odpowiedzialności prawnej, kompleksowo regulujący w art. 129 - 136 skutki utworzenia takiego obszaru i wyłączający stosowanie ogólnych przepisów kodeksu cywilnego dotyczących odpowiedzialności cywilnej z uwagi na brak w niej odesłania do przepisów ogólnych dotyczących odpowiedzialności za szkodę to przepis art. 129 ust. 2 ma charakter wyjątku od ogólnych przepisów o odpowiedzialności cywilnej zawartych w kodeksie cywilnym, podlegając wykładni ścisłej.

Powyższe w ocenie Sądu Najwyższego - w składzie podejmującym uchwałę III CZP 80/22 i III CZP 81/2 2- powinno zatem prowadzić do wniosku, iż ustawa reguluje odpowiedzialność odszkodowawczą nie za samo utworzenie obszaru ograniczonego użytkowania, ale dopiero za szkodę powstałą na skutek wymienionych w akcie prawa miejscowego, ustanawiającego obszar ograniczonego użytkowania, konkretnych ograniczeń w sposobie korzystania z nieruchomości znajdujących się w granicach tego obszaru, wprowadzających zakazy, nakazy czy zalecenia o jakich mowa w art. 135 ust. 3a p.o.ś. (dotyczy to ograniczeń w zakresie przeznaczenia terenu, wymagań technicznych dotyczących budynków oraz sposobu korzystania z terenów wynikających z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko lub analizy poralizacyjnej albo przeglądu ekologicznego).

Nie każda bowiem nieruchomość usytuowana w granicach obszaru jest dotknięta ograniczeniami, nie w stosunku do wszystkich wprowadzono zakazy, nakazy czy zalecenia i nie każda znajduje się w strefie przekroczeń standardów jakości środowiska dla zabudowy mieszkaniowej.

Samo zatem „zawężenie granic własności”, czy „stygmatyzacja nieruchomości” nie stanowią podstawy do dochodzenia odszkodowania z tytułu ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości w związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania.

Zdaniem Sądu Okręgowego – w składzie rozpoznającym apelację w tej sprawie - z takim zawężeniem przez Sąd Najwyższy rozumienia szkody - nie można się co do zasady zgodzić nawet przy przyjęciu, iż ochrona prawa własności nie ma charakteru absolutnego i wykonywanie w interesie ogółu funkcji publicznych, mających oparcie w ustawie wyłącza bezprawność oraz może skutkować odpowiedzialnością z tytułu wyrządzenia tzw. szkody legalnej z wyłączeniem konstytucyjnej zasady odpowiedzialności władzy publicznej opartej na art. 77 Konstytucji wraz z wywodzoną z niego regułą odpowiedzialności obiektywnej zapewniającej pełne pokrycie szkody.

Przy realizacji celu ograniczającego właściciela nieruchomości w jego prawach opartych na treści art. 140 k.c. powinien być bowiem zachowany wysoki standard legislacyjny i zakres ograniczenia kompensacji szkody przyjęty w przepisach ustawy prawo ochrony środowiska powinien w sposób jasny wynikać wprost z treści ustawy, a nie być przedmiotem wykładni doktryny, czy poglądów judykatury, w tym niejednolitego w tym względzie orzecznictwa Sądu Najwyższego opartego na rozważaniach istnienia lub braku oczywistego związku pomiędzy jednostkami redakcyjnymi przepisu art. 129 tejsze ustawy.

Przypomnieć bowiem należy, iż ustawa prawo ochrony środowiska wprowadza dla właściciela roszczenie o wykupienie nieruchomości lub jej części jeżeli, w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości, korzystanie z niej lub z jej części

w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe lub istotnie ograniczone (art. 129 ust. 1) oraz odszkodowanie za poniesioną szkodę w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości, przy czym szkoda taka obejmuje również zmniejszenie wartości nieruchomości (art. 129 ust. 2).

Sposób ukształtowania treści analizowanego przepisu art. 129 ustawy dopuszcza więc możliwość niejednoznacznego ustalenia znaczenia rozumienia zakresu szkody poprzez odniesienie przesłanek szkody objętych ust. 1 także do uregulowania wynikającego z jego ust. 2.

Natomiast w ocenie Sądu Okręgowego w składzie rozpoznającym apelację w tej sprawie brak jest podstaw do dokonywania zmiany literalnego brzmienia przepisu art. 129 poprzez jego wykładnię celowościową i wiązanie szkody polegającej na zmniejszeniu wartości nieruchomości z takim ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości, które wprowadza akt prawa miejscowego ustanawiający obszar ograniczonego użytkowania.

Wprowadzenie strefy ograniczonego użytkowania było bowiem odpowiedzią na negatywne oddziaływanie lotniska na środowisko w stopniu wymagającym wprowadzenia ograniczeń w wykonywaniu prawa własności, które muszą być respektowane przez właściciela i koniecznością pozwalającą na uzyskanie efektu w postaci ochrony zasobów tegoż środowiska, skutkującą obowiązkiem znoszenia immisji przekraczających standard środowiska, w którym – w braku uchwały – właściciel mógłby się przeciwstawić jako działaniom bezprawnym w świetle art. 174 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska.

O ile więc przepisy ustawy prawo ochrony środowiska mają charakter wyjątku, nie podlegającego wykładni rozszerzającej (*exceptiones non sunt extendendae*) to konsekwentnie każde ustawowe sformułowanie powinno być odczytywane autonomicznie, w sposób literalny, a nie interpretowane poprzez jego odniesienie do celu ustawy. Wyjątkowe pozbawienie właściciela części uprawnień wynikających z art. 140 k.c. jest zmianą na jego niekorzyść więc nie można znaczenia użytych przez ustawodawcę sformułowań dopasowywać do stanów niewynikających wprost z treści przepisu.

Brak jest zatem racjonalnych podstaw do zawężania prawa do kompensacji szkody w sytuacji objętej dyspozycją ust 2 art. 129 ustawy z powołaniem się na nieistnienie ograniczeń zabudowy, skutkującej koniecznością znoszenia immisji hałasu przekraczającego dopuszczalny prawem poziom, której nie można się przeciwstawić, obniżeniem komfortu życia, ze względu na mniejsze zainteresowanie uczestników rynku mających wpływ na potencjalną cenę i wartość nieruchomości.

Ponadto, zdaniem Sądu Okręgowego, za trafnością i prawidłowością rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego stoją ponadto również względy natury sprawiedliwościowej.

Wskazać bowiem należy, że przez lata w orzecznictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego – np. postanowienie SN z 9.12.2021 r., II CSK 326/21 - dominował ugruntowany pogląd o dopuszczalności zasądzania odszkodowania w tożsamych sprawach

w oparciu o przesłanki, na jakich swoje orzeczenie oparł Sąd Rejonowy, więc całkowita zmiana kilkunastoletniej linii orzeczniczej (bez zmiany literalnego brzmienia przepisów ustawy), jedynie w oparciu o najnowszą uchwałę Sądu Najwyższego, niemającą charakteru zasady prawnej, w której uzasadnieniu Sąd Najwyższy dokonał jedynie przypomnienia dotychczasowego swojego orzecznictwa (w tym wydanych orzeczeń w składzie zbliżonym do tego, który podjął przedmiotową uchwałę), przychyłając się do tzw. „węższego” rozumienia ograniczeń w sposobie korzystania z nieruchomości – w ocenie Sądu Okręgowego byłaby niesprawiedliwa i godziłaby w zasadę równości obywateli korzystających z prawa do sądu.

Tak ukształtowane orzeczenie Sądu Najwyższego nie jest również konsekwencją dokonanej przez Trybunał Konstytucyjny kontroli konstytucyjności Prawa ochrony środowiska, ani aktów powiązanych.

W tych warunkach należało zatem przyjąć, że uregulowanie art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska obejmuje szkodę, którą można ocenić już w momencie opublikowania aktu normatywnego zawierającego ograniczenia lub w określonym czasie od daty jego wejścia w życie a wysokość szkody ustalić, respektując zasadę pełnej odpowiedzialności odszkodowawczej i dokonując zindywidualizowanej oceny okoliczności sprawy (art. 361 § 2 k.c. w zw. z art. 322 p.o.ś.) (patrz: postanowienie SN z 9.12.2021 r., II CSK 326/21, LEX nr 3273730).

Odnosząc się do kwestii dotyczącej daty wymagalności odsetek od zasądzonych świadczeń z tytułu odszkodowania wskazać przede wszystkim trzeba, iż zgodnie z art. 481 § 1 k.c. wierzycielowi przysługują odsetki za czas opóźnienia w spełnieniu przez dłużnika świadczenia pieniężnego. Dłużnik popada zaś w opóźnienie wówczas, gdy nie spełnia świadczenia w ustalonym terminie (art. 476 k.c.). Kwestię terminu spełnienia świadczenia reguluje art. 455 k.c., który stanowi, że jeżeli nie jest on oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Wynikające z ustawy prawo ochrony środowiska zobowiązanie do zapłaty odszkodowania ma charakter bezterminowy, gdyż termin spełnienia objętego nim świadczenia nie jest oznaczony oraz nie wynika z właściwości zobowiązania. W rezultacie dłużnik powinien zaspokoić roszczenie o zapłatę „niezwłocznie” po wezwaniu go przez wierzyciela do wykonania, a jeżeli tego nie czyni, wierzycielowi przysługują odsetki za opóźnienie.

Powyższego stanowiska nie podważa okoliczność, że w przypadku sądowego dochodzenia roszczenia podstawą ustalenia wysokości odszkodowania jest spadek wartości nieruchomości ustalony przy uwzględnieniu cen aktualnych w chwili orzekania – zgodnie z art. 363 § 2 k.c. Dla oceny zasadności roszczenia o odsetki istotne jest bowiem w takim wypadku, czy już w dacie wezwania pozwanego do dobrowolnego spełnienia świadczenia był on zobowiązany do zapłaty odszkodowania co najmniej w tej samej wysokości, jak ostatecznie przyjęto to w wyroku.

W rozpoznawanym przypadku nie można uznać, aby w dacie wezwania do zapłaty szkoda w majątku powodów była niższa, niż ustalona na potrzeby wydanego orzeczenia.

Bez znaczenia z punktu widzenia roszczenia o zasądzenie odsetek za opóźnienie pozostaje ponadto kwestia, że między stronami istniał spór odnośnie do samej zasadności roszczenia o odszkodowanie, rozstrzygnięty dopiero orzeczeniem sądowym, oraz że rozmiar szkody podlegał weryfikacji w toku procesu. Z art. 481 § 1 k.c. wynika bowiem, że wierzycielowi należą się odsetki przez sam fakt opóźnienia ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

W niniejszej sprawie pozwany został wezwany do zapłaty odszkodowania pismem (k. 27 - 27 verte) doręczonym w dniu 3 grudnia 2018 roku, w którym to powódka D. K. (1) wezwała pozwanego do zapłaty na jej rzecz w terminie 2 do od doręczenia wezwania kwoty 60000 zł tytułem odszkodowania w związku z obniżeniem wartości nieruchomości oraz z tytułu koniecznych do wygłuszenia budynków mieszkalnych, zaś powód R. K. (2) wezwał pozwanego do zapłaty na jego rzecz w terminie 2 do od doręczenia wezwania kwoty 30000 zł tytułem odszkodowania w związku z obniżeniem wartości nieruchomości oraz z tytułu koniecznych do wygłuszenia budynków mieszkalnych.

Pozwany pozostawał zatem bez wątplenia w opóźnieniu od dnia następnego po upływie terminu wskazanym w wezwaniu, czyli od dnia 6 grudnia 2018 roku, lecz jedynie od kwot wskazanych w wezwaniu.

W sprawie pozwany co do zapłaty kwot odpowiednio - na rzecz powódki

w wysokości 60000 zł i powoda w wysokości 30000 zł - pozostawał w zwłoce od dnia następnego po upływie terminu wskazanym w wezwaniu (k. 27 - 27 verte), czyli od dnia 6 grudnia 2018 roku. Natomiast co do pozostałych kwot, tj. odpowiednio 533 zł odnośnie powódki i 267 zł odnośnie powoda, od dnia następnego od otrzymania pisma rozszerzającego powództwo ponad kwoty wskazane w wezwaniu, czyli od dnia 6 września 2022 roku.

Pozwany co najmniej od daty doręczenia mu wezwania do zapłaty miał możliwość dokonać we własnym zakresie oszacowania odszkodowania i jego wypłaty, a nie czekać biernie na rozstrzygnięcie sądu. Zaniechanie tego obowiązku doprowadziło do konieczności wykonania stosownej kalkulacji przy pomocy biegłego sądowego. Skarżący nie przedstawił analizy na ile zaskarżone rozstrzygnięcie oparto na wyliczeniu odszkodowania z niekorzyścią dla niego, tj. na ile odszkodowanie byłoby odmienne kwotowo, gdyby zostało wyliczone według cen z innej daty.

Przyznanie odsetek ustawowych stanowi rekompensatę za korzystanie przez pozwanego z kapitału. Jeżeli zobowiązany nie płaci odszkodowania w terminie ustalonym zgodnie z art. 455 k.c. uprawniony nie ma możliwości czerpania korzyści z odszkodowania, jakie mu się należy już w tym terminie. Odsetki ustawowe mają przede wszystkim zapewnić swego rodzaju zryczałtowane wynagrodzenie dla wierzyciela za korzystanie ze środków pieniężnych jemu należnych przez dłużnika.

Powyższe nie jest sprzeczne z funkcją odsetek z art. 481 § 1 k.c. i nie przysparza powódkom korzyści finansowych, nieuzasadnionych zakresem zobowiązania pozwanego, określonym w przepisach art. 129 ust. 2 i art. 136 ust. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Wskazać też należy, że wyrok w niniejszej sprawie nie ma charakteru konstytutywnego. Źródłem szkody dla powodów było wprowadzenie obszaru ograniczonego użytkowania, co ograniczyło ich w sposobie korzystania z nieruchomości i pogorszyło klimat akustyczny budynku.

Dlatego też, zasądzając kwoty odszkodowania na rzecz powódki D. K. (1) w wysokości 60533 zł, ustawowe odsetkami za opóźnienie liczone powinny być od kwoty 60000 zł od dnia 6 grudnia 2018 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 533 zł od dnia 6 września 2022 roku do dnia zapłaty, zaś na rzecz powoda R. K. (1) w wysokości 30267 zł, ustawowe odsetkami za opóźnienie liczone powinny być od kwoty 30000 zł od dnia 6 grudnia 2018 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 267 zł od dnia 6 września 2022 roku do dnia zapłaty.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony w sposób opisany jak w punkcie I a i b wyroku.

Natomiast dalej idąca apelacja, jako całkowicie bezzasadna, podlegała oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c. o czym orzeczono jak w punkcie II wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego, należnych od pozwanego na rzecz strony powodowej Sąd Okręgowy orzekł w punkcie III wyroku, na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c.

w zw. art. 98 § 1¹ k.p.c., art. 99 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c., tj. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, który pozwany przegrał w instancji odwoławczej w zasadzie w całości.

Wysokość kosztów profesjonalnego zastępstwa prawnego po stronie powodowej w wysokości łącznie 2700 zł Sąd Odwoławczy ustalił w oparciu o § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).

Sąd zasądził jedno wynagrodzenie pełnomocnika strony powodowej z uwagi na to,

że złożona została tylko jedna odpowiedź na apelację, co spowodowało, że w pozostałym zakresie sąd nie obciążył tymi kosztami strony przegrywającej, stosownie do art. 102 k.p.c.